

at hans Dom kan blive underbygget, og der kan blive Mening i den.

Arbejdsgiverne komme i deres Svar med en Ytring som denne: Det er jo ingen Domstol, denne Forligsmand. Ja, det er meget rigtigt, men vi have mange andre Eksempler paa, at en Institution, der ikke er Domstol, indkalder Vidner. Vi have ikke mindst den parlamentariske Kommission, som Tingene efter Grundlovens § 46 kunne nedsætte. Den har Ret til at indkalde Vidner, og vi have f. Eks. i Udlandet Gang paa Gang set det engelske Parlament afholde disse store Forhør med Indkaldelse af Vidner, hvor Folk skulle tale Sandhed under Vidnetvang. Noget andet bliver det, naar Spørgsmaalene til Vidnerne gaa ud over en vis Grænse, og naar et rigtigt Svar forudsætter Fremlægelse af Bøger. Der vil jeg tilstaa, at det forekommer mig noget for haardt, vel ogsaa urigtigt, at paalægge den individuelle Arbejdsgiver denne Pligt. Det er ogsaa unødvendigt overfor en Haandværker. Dels fører han ikke Bøger, og dels ville hans Arbejdsforhold kendes fortræffeligt fra den anden Side. Overfor den individuelle Arbejdsgiver nærer jeg i det hele megen Betænkelighed derved. Den samme Betænkelighed nærer jeg derimod ikke, naar vi staa overfor et Aktieselskab; thi jeg mener, at et Aktieselskab overhovedet maa have den Pligt at gøre sine Bøger let tilgængelige for Offentligheden, naar denne har Interesse deraf. Dette vil sige, at denne Vidnetvang kun kommer til at berøre 2—3,000 Arbejdsgivere, ja, neppe nok det, der er vel ikke saa mange, altsaa i hvert Fald kun den store Industri. Og der kan jeg ikke indse, at man i strengeste Forstand kan tale om Indgreb i Privatlivet. For naar jeg er storindustri drivende og Leder af et stort Aktieselskab, er jeg ikke blot privat Arbejdsgiver, men mere end det, mere end privat Ejer af Arbejdsmidlerne, saa er jeg Udøver af en Samfundsfunktion. Denne Vidnetvang kan maaske faa sin Begrænsning paa visse Punkter, og det vil jeg gaa med til, men i det store og hele maa den lades urørt.

Jeg vil derfor mene, at vi bør imødekomme de Henstillinger, der ere komne fra Arbejdsgiverne, eller rettere sagt de Ønsker, vi kunne tænke os de ville have, ved for det første at sætte et Nævn i Stedet for Enkeltpersonen, i hvilket Nævn Arbejdsgiverne og Arbejderne eventuelt skulle være repræsenterede, skønt jeg foretrak andre, dernæst ved, at Mæglingsmanden kun maa have med de større

Konflikter at gøre, og endelig ved, at Retten til at kræve fremlagt Bøger kun skal gælde Aktieselskaber. Med disse Indskrænkninger ere Arbejdsgivernes Interesser ikke krænkede, og Samfundets Interesser hævdede. At gaa saa vidt, at man i Virkeligheden fratager Forligsmanden al Beføjelse, vil sige at gøre ham til det rene intet. Og der vil jeg have Lov til at sige, at det er mit bestemte Ønske, at hvis der kommer en Konflikt omkring 1911, maa denne Konflikt finde en Forligsmandsinstitution, der, om den ikke kan hindre Lockouten, dog i hvert Fald kan ende den betids. Jeg tror, mine Herrer, at vi ved vore Vedtagelser paa dette Omraade kunne faa større Indflydelse paa, hvorledes dette eller næste Aar vil se ud, end vi egentlig tænke i dette Øjeblik.

I hele den Betragtning, jeg her har lagt til Grund overfor Forligsmanden, og vel ogsaa i det, jeg sagde i Gaar, er jeg gaaet ud fra, at Arbejdsgivernes Organisation er den afgørende stærke, at Arbejdsgiverne, hvis de ville, kunne slaa Arbejderne ned, baade fordi de ere stærke i sig selv, og fordi Fagforeningerne bl. a. have saa meget med Politik og andre Ting at gøre, at de deraf ere svækkede noget. Det, der er afgørende, er, at Arbejdsgiverne kunne sejre absolut. Naar vi sammenligne Arbejdsgivernes Stilling nu og i 1896, ville vi se, hvilken Forskel der er. I 1896 var det Arbejdsgiverne, der stod som de svage. Nu staa de saa stærkt, at de først og fremmest have naaet at kvæle deres Dødsfjende Retsstrekken; den er kvalt, og de have ved Truslen om Lockout naaet at kvæle den isolerede, den lokale Strejke. Og Arbejdsgiverforeningen — det vil i Virkeligheden sige de større Arbejdsgivere — har naaet endnu mere. Den har naaet, at selv en lokal Overenskomst kan omstødes eller skal underskrives af Hovedledelsen, Arbejdsgiverforeningen og de samvirkende Fagforbund. Med andre Ord, Arbejdsgiverne have naaet det Punkt, hvor de faktisk have Magt over de andre, nemlig det Punkt, hvor Storlockout og Storstrejke ere eneste anerkendte Vaaben og Kampmiddel, og hvor Centralbestyrelsernes Afstemning er den afgørende. Det vil sige, at Arbejdsgiverne have naaet umaadelig meget og ere blevne saa stærke, at de kunde, hvis de vilde, ikke blot sejre, men hvis de vilde — jeg tror nu ikke, de ville — knuse deres Modstandere og gennemføre den individuelle Kontrakt igen og nedsætte Lønnen. (*Sigvald Olsen*: Nej!) Det ærede